Verksamhetsberättelse för Skånska Linnésällskapet år 2025

Skånska Linnésällskapets vårexkursion i Carl Linnaeus vagnspår gick lördagen den 24 maj 2025 till Björnstorps och Toppeladugårds slott öster om Lund. 50 personer följde med på färden. Björnstorps slott uppfördes i rokokostil 1752 av Christina Piper, ägarinna också till Christinehofs slott som besöktes av sällskapet under förra årets vårexkursion. Fideikommissarien, friherre Nils Gyllenkrok tog emot sällskapet och berättade om slottets historia och fideikommissets hypermoderna storjordbruk, fjärran det småskaliga åkerbruk som Linné såg häromkring under sin Skånska resa 1749. Därefter besöktes Everlövs medeltida kyrka med sina märkliga kalkmålningar av den så kallade Everlövsmästaren. Här besökte Linné prosten Mårten Lindewall som ”hade fått mycken smak för Medicin” (274). Efter lunchen, som intogs på Östarps gästgiveri, reste sällskapet vidare till Toppeladugårds slott utanför Genarp där familjen Wersäll tog emot och gav en rundvisning av parken, vilken gav en föreställning om den märkvärdiga barockträdgård som Linné här en gång såg. Det nuvarande slottet uppfördes i renässansstil 1918–1920, således långt efter Linnés tid, men flera av slottets ekonomibyggnader är från 1700-talet. Även denna sätesgård ägdes på Linnés tid av grevinnan Piper.

Det var den 4 juli 1749 som Linné besökte Toppeladugård, en högsommardag då ”Slåttermannen gick nu i sin swett, och qwinfolken strängade [räfsade] straxt det afslagna gräset” (283). Han besökte den dagen enkla sotiga och fuktiga bondgårdar, gick över torra ängslappar av prålande blomster – älggräs, småborre, cikoria, puktörne och måreväxter – i sin bästa fägring. Vid slottet såg han en skön trädgård, ”uti hwilken Trägårdskonsten wisat sina prof.” (281) Höga, jämnt och tätt klippta avenbokshäckar bildade liksom en mur, och två rader av hästkastanjer, likt pelare, formade ett valv med sina kronor. Här fanns en vacker ligusterhäck med klippta figurer, buxbom och andra formklippta häckar. En labyrint eller irrgång var anlagd i ett kärr, 65 alnar i diameter av avenbok och liguster. Mitt i labyrinten stod

ett åttkantigt lusthus vars hörn bestod av vackra lindar, väggarna utgjordes av en häck av alm och under fönstergluggarna av liguster. Mitt i huset stod en lind som bildade ett tak. I trädgården odlades päron, kvitten, valnötter, persikor, aprikoser och vinrankor. Skånska Linnésällskapets labyrintiska exkursion i Lundatrakten avslutades med en botanisk vandring, under ledning av Anders Larsson, på Veberöds ljung, bestående av eklundar och artrika betesmarker vid Klingavälsån som om vårarna ännu blommar av backsippor. Vid Linnés besök fanns här magra åkrar, som tvingades ligga i träda i 12 år för att återhämta sig.

Sällskapets årsmöte hölls tisdagen den 19 augusti på LUX, de humanistiska och teologiska fakulteternas byggnad på Helgonavägen i Lund. Årsmötet öppnades som brukligt kl. 17.27 (det år som Linné skrevs in vid Lunds universitet) av preses David Dunér. 45 personer deltog. Efter årsmötesförhandlingarna berättade Per Stobaeus, Bengt Bentzer, Roland von Bothmer och Lennart Engstrand om bokprojektet ”Linnés ’Om Diaeten’ och manuskripten i Mariestad”. Linné reformerade inte bara den botaniska och zoologiska vetenskapen och införde ett nytt taxonomiskt system. Vid sidan om den vetenskapliga gärningen var han en mycket uppburen lärare med stora skaror av elever som lyssnade på hans föreläsningar. Under många år från 1740-talet och framåt höll han föreläsningar i dietetik, som väl närmast kan karaktäriseras som råd om livsstilen, vad som är sunt och nyttigt och vad som är skadligt. Många studenter skrev anteckningar från dessa föreläsningar och minst ett 50-tal kollegieanteckningar är kända och har bevarats till våra dagar. Men ibland sker oväntade upptäckter. Två föreläsningsmanuskript inom dietetik, som man inte haft allmän kännedom om tidigare, har nyligen återupptäckts. De båda har provenienser som leder till Mariestad. Den ena avskriften gjordes av fältskären Friedrich Weise på Svenska ostindiska kompaniets skepp Götha Leijon under resan till Kanton 1753–1754. Denna märkliga handskrift och dess nyttiga kost- och hälsoråd presenterades under föredraget. Under det efterföljande middagen berättade universitetsarkivarie Fredrik Tersmeden om sjöofficeren Carl Tersmedens ögonvittnesskildring av Linnés egen diet under en middag på Hartekamp 1735 (se Tersmedens artikel i *Svenska Linnésällskapets årsskrift* 2025, s. 17–30).

Skånska Linnésällskapets styrelse

Årsmötet valde den nuvarande styrelsen för verksamhetsåret 2025–2026 (styrelseledamöterna väljs för en period av en eller två kalenderår): David Dunér (praeses), Rie Hägerdal, Matz Jörgensen, Ulf Kjellström (kassör), Anders Larsson, Cajsa S. Lund och Widar Narvelo. Till revisor omvaldes Ove Linde och till suppleant Per Torstensson. Till valberedning valdes David Dunér (sammankallande), Eva Björn och Anders Widell. Fyra nya medlemmar valdes in i SkåL, presenterades och hälsades

välkomna av praeses: Boel Berner, Lennart Jansson, Tommy Nordström och Niklas Törnlund. Medlemsavgiften för nästa verksamhetsår (2026) beslöts till 200 kr. Vid utgången av verksamhetsåret räknade Sällskapet 59 medlemmar. Styrelsen har haft ett ordinarie sammanträde 6 mars, 17 juni och 16 november 2025. Medlemmarna erhöll en jul- och nyårshälsning från SkåLs styrelse.

Styrelsen